

ΊΔΡΥΜΑ ΚΩΣΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΟΥΡΑΝΗ

Κύκλος Ετησίων Συνεδρίων «Η Κίνηση της Λογοτεχνίας» (2026–2030)

1ο Ετήσιο Συνέδριο: Ζώνες επαφής

2–4 Δεκεμβρίου 2026 | Ημέρα 3 (Παρασκευή, 4 Δεκεμβρίου 2026)

Συνεδρία 9: Ταξίδια της Θεωρίας

«Από την πορώδη πόλη στη flâneuse: επαφές της θεωρίας και της αστικής ταξιδιωτικής γραφής»

Πέγκυ Καρπούζου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Θεωρίας της Λογοτεχνίας, Ε.Κ.Π.Α.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ (ABSTRACT)

Η ανακοίνωση εξετάζει τη σύγχρονη αστική ταξιδιωτική γραφή ως μορφή χωρικής θεωρίας, η οποία είναι σε θέση να αναδείξει την πόλη ως πορώδες, ασύμμετρο και πολιτικά διεκδικούμενο πεδίο καθημερινής κίνησης. Με αφετηρία την έννοια του αστικού πορώδους στον Walter Benjamin και την Asja Lācis επισημαίνονται οι διαπερατές σχέσεις μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου, κατοίκησης και μετακίνησης, υλικότητας και κοινωνικής πρακτικής. Η έννοια του πορώδους διευρύνεται περαιτέρω από την πρόσφατη οικοκριτική προσέγγιση του ταξιδιού από τον Michael Cronin. Ο τελευταίος, υπερβαίνοντας την ανθρωποκεντρική «υπερδιάκριση» θεωρεί την πόλη ως μη διαχωρισμένη από το φυσικό περιβάλλον καθώς είναι διαπερατή από ροές νερού, αέρα, ενέργειας, υλικών και μη ανθρώπινων μορφών ζωής. Η οικολογική αυτή ανάγνωση μετατρέπει την πόλη σε περισσότερο-από-ανθρώπινο σύστημα σχέσεων και εξαρτήσεων. Ως μέθοδος καταγραφής της πορώδους πόλης προτείνεται το «κάθετο ταξίδι» και η εγγύς παρατήρηση που μετατοπίζουν το ενδιαφέρον από τη μακρινή μετακίνηση στην προσεκτική ανάγνωση των ρυθμών, των υλικοτήτων και των αποκλεισμών που οργανώνουν την αστική εμπειρία καθιστώντας ορατές σχέσεις που η ταχύτητα συνήθως αποκρύπτει. Το ερώτημα, συνεπώς, μετατοπίζεται από τη διαπερατότητα των αστικών ορίων στους άνισους όρους υπό τους οποίους διαφορετικά σώματα τα διασχίζουν. Στην οπτική αυτή εντάσσεται και η μετάβαση από τον κλασικό, ανδροκρατούμενο τύπο του flâneur στη θηλυκή εκδοχή του, στην flâneuse της Lauren Elkin, η οποία εισάγει την έμφυλη και κριτική εκδοχή της περιπατητικής εμπειρίας στην πόλη καθώς κινείται μέσα στους περιορισμούς και τις ασυμμετρίες του δημόσιου χώρου. Εν τέλει, προτείνεται ότι η σύγκλιση του αστικού πορώδους, του κάθετου ταξιδιού και της flâneuse μπορεί να λειτουργήσει ως σχήμα «αποκεντρωμένης επιστημολογίας», η οποία αμφισβητεί το δυτικό, κυρίαρχο βλέμμα του ταξιδιώτη ως αυθεντίας του χώρου και προκρίνει εναλλακτικές μορφές αστικής περιπλάνησης, όπως η πρόσφατη subaltern/black flânerie (P. Nayar, C. Phillips, N. Masud). Με την αποκεντρωμένη αυτή επιστημολογία της σύγχρονης αστικής περιπλάνησης προσφέρονται νέα εργαλεία για την κατανόηση της ηθικής, της κοινωνικής και της περιβαλλοντικής μας ευθύνης μέσα στον παγκοσμιοποιημένο αστικό ιστό.

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά:

Πέγκυ Καρπούζου, «Από την πορώδη πόλη στη flâneuse: επαφές της θεωρίας και της αστικής ταξιδιωτικής γραφής», 1ο Ετήσιο Συνέδριο «Ζώνες Επαφής: Λογοτεχνία, δίκτυα επικοινωνίας και πολιτισμική κινητικότητα», Συνεδρία 9: Ταξίδια της Θεωρίας, Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη, Παρασκευή, 4 Δεκεμβρίου 2026.